

Protokół posiedzenia
Centralnej Komisji Metodycznej

Warszawa, 10.07.2018 r.

Obecni:

- Hanna Staszewska (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – przewodnicząca,
- Robert Górski (NDAP) – sekretarz,
- Kamila Follprecht (Archiwum Narodowe w Krakowie),
- Małgorzata Król (Archiwum Akt Nowych),
- Zbigniew Marek (Archiwum Państwowe w Poznaniu),
- Monika Płuciennik (Archiwum Państwowe w Gdańsku),
- Aleksandra Starczewska-Wojnar (Archiwum Państwowe w Opolu),
- Jakub Żygawski (Archiwum Państwowe w Zamościu),
- Dariusz Magier (Archiwum Państwowe w Siedlcach),

goście:

- Maciej Zdunek, dyrektor Departamentu Archiwistyki NDAP,
 - Anna Laszuk (Departament Archiwistyki NDAP),
 - Maciej Parzniewski (Narodowe Archiwum Cyfrowe),
 - Katarzyna Kalisz (Narodowe Archiwum Cyfrowe),
 - Katarzyna Plewka (Narodowe Archiwum Cyfrowe)
- oraz
- Wojciech Woźniak (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych).

Porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia,
2. Omówienie projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji dokumentów dźwiękowych i filmowych w archiwach państwowych,
3. Omówienie projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji fotografii w archiwach państwowych,
4. Wolne głosy i wnioski,
5. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 1.

Posiedzenie Centralnej Komisji Metodycznej otworzyła przewodnicząca Hanna Staszewska. Powitała przybyłych członków Komisji oraz gości. Przedstawiła zebrany

porządek spotkania, w ramach którego uwzględniona została dyskusja nad projektem zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji fotografii w archiwach państwowych i sformułowanymi przez Naczelnego Dyrektora uwagami, a także omówienie projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji dokumentów dźwiękowych i filmowych w archiwach państwowych. Program został przyjęty bez uwag.

Ad 2.

Pierwszym punktem posiedzenia był projekt zarządzenia projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji dokumentów dźwiękowych i filmowych w archiwach państwowych (załącznik nr 1).

H. Staszewska przedstawiając najczęściej występujące w zasobie archiwów nośniki z nagraniami zauważyła, że zwykle stanowią one część spuścizn, rzadziej innych zespołów. K. Plewka i K. Follprecht stwierdziły, że w sytuacji, gdy nie jest możliwy odczyt, a tym samym nie jest wiadome, co dokładnie znajduje się na nośnikach, lepiej jest wprowadzić do ewidencji każdy nośnik osobno.

M. Król zauważyła, że często nośniki nie są uwzględniane w księdze nabytków. H. Staszewska dodała, że dokumentacja audiowizualna jest problematyczna i zdarza się, że archiwa nie wykazują jej w środkach ewidencyjnych.

K. Follprecht dodała, że wykazywanie takich materiałów w środkach ewidencyjnych jest problematyczne z punktu widzenia udostępniania, kiedy użytkownik oczekuje dostępu do nagrań, natomiast archiwum nie ma możliwości ich odczytu.

K. Plewka przypomniała, że w Archiwum Dokumentacji Mechanicznej wykonywano kopie filmów dla użytkowników na ich koszt. Bywa jednak tak, że prawo autorskie nie pozwala na wykonanie kopii użytkowej, a jedynie zabezpieczającą na potrzeby archiwum. Rozpoczynając dyskusję nad projektem, K. Plewka zwróciła uwagę, że należy rozróżnić nagranie audio od nagrania wideo. Zależy to w dużej mierze od nośnika.

Zdecydowano, aby §§ 1 i 2 otrzymały brzmienie analogiczne, jak w przypadku projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji fotografii w archiwach państwowych. H. Staszewska zapytała, co stanowi jednostkę archiwalną dla dokumentów dźwiękowych i filmowych (§ 3). Z. Marek zasugerował, aby w tym miejscu podać przykłady jednostek archiwalnych dla pojedynczego nagrania oraz grupy nagrań. Należy się przy tym zastanowić nad podziałem oraz czy album zawierający wiele nagrań może stanowić jednostkę. Z. Marek dodał, że niezbędne jest określenie kryteriów takiego podziału.

R. Górski zadał pytanie, co będzie czynnikiem spajającym np. w przypadku cyklu audycji radiowych o różnej tematyce. Wraz z M. Król i M. Parzniewskim zasugerował rezygnację z podawania przykładów nagrań i ograniczenie się jedynie do wymienienia ich rodzajów.

Zmiany wprowadzone w §§ 4, 5 i 6 miały głównie charakter redakcyjny. Z. Marek zaproponował rozpoczęcie § 6 od ustępu 3, natomiast R. Górski zasugerował jego usunięcie lub przeniesienie do przepisów ogólnych. Zauważył, że sporządzanie kopii zabezpieczającej nie jest elementem porządkowania i inwentaryzacji. Ponadto, zasugerował, aby nie określać czy kopia ma być analogowa czy cyfrowa, gdyż nie ma to znaczenia i zależy przede wszystkim od możliwości technicznych. Zaproponował także inny zapis tego ustępu: „w celu identyfikacji/rozpoznania treści nagrania, zaleca się sporządzenie kopii oryginalnego nośnika, jeżeli użytkowanie mogłoby spowodować jego uszkodzenie”.

Omawiając § 7 zebrani zastanawiali się nad etapami porządkowania i formowania jednostek archiwalnych. K. Follprecht zauważyła, że przebiega to podobnie, jak w przypadku dokumentacji aktowej – najpierw segregacja fizyczna, następnie identyfikacja. A. Laszuk dodała, że zapis ustępów w § 7 jest klarowny. Zaproponowała modyfikację brzmienia ust. 2: „Formowanie jednostek archiwalnych obejmuje kompletowanie i porządkowanie nośników lub plików oraz zapoznanie się z ich zawartością, w celu ustalenia ich liczby i kolejności w ramach jednostki archiwalnej oraz wskazanie nośników i plików, na których zapisane są te same dokumenty dźwiękowe lub filmowe”.

K. Follprecht zwróciła uwagę, że pomocne w opracowaniu ostatecznej treści § 7 powinny być uwagi przesłane przez archiwa państwowe. H. Staszewska zaproponowała odłożenie dyskusji w tym zakresie na kolejne posiedzenie.

Zdecydowano, aby numeracja nośników, o której mowa w § 8, przebiegała podobnie, jak w przypadku fotografii. W sytuacji, kiedy nośnik nie otrzyma odrębnego numeru, tym numerem będzie sygnatura.

Następnie omawiano elementy opisu jednostki archiwalnej, ujęte w § 9. M. Płuciennik stwierdziła, że podział przyjęty w pkt. 7 jest właściwy. Z. Marek zwrócił uwagę, że rodzaj „inny” nie jest jasny i zaproponował „mieszany”. K. Plewka nie zgodziła się z tą propozycją twierdząc, że zawsze można bliżej określić rodzaj dokumentu, a w opisie wybrać „inny”.

A. Laszuk zaproponowała, aby w pkt. 9 podać przykłady formatów zapisu. K. Follprecht i H. Staszewska zasugerowały, aby format określać raczej w opisie nośnika. A. Laszuk zgodziła się z propozycją, sugerując dodanie w treści projektu zarządzenia, że chodzi o format zapisu w przypadku nośników cyfrowych.

Uzgodniono, że kwestie prawa autorskiego i praw majątkowych muszą być elementem opisu jednostki archiwalnej, jednakże należy uzgodnić treść pkt. 21 i 22 z Narodowym Archiwum Cyfrowym.

Ad 3.

W dalszej części spotkania uczestniczył Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Wojciech Woźniak, który przedstawił uwagi do projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji fotografii w archiwach państwowych (załącznik nr 2). Zaproponował m.in. dodanie w § 6 wytycznych w sprawie formowania serii, analogicznie do zarządzenia Nr 12 z 30 stycznia 2018 r. w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji materiałów ulotnych w archiwach państwowych.

H. Staszewska stwierdziła, że te kwestie należałoby ująć w ramach ogólnych wskazówek dotyczących opracowania. W związku z tym, że archiwa państwowe nie doczekały się takiego normatywu, lepszym rozwiązaniem będzie odesłanie do zarządzenia Nr 8 z 30 stycznia 2018 r. w sprawie inwentaryzacji materiałów archiwalnych oraz sporządzania i zatwierdzania elektronicznych inwentarzy archiwalnych dla zespołów (zbiorów) w archiwach państwowych.

W. Woźniak dodał, że trzeba wskazać taką możliwość, aby nikt nie zastanawiał się, czy można tworzyć serie, czy nie.

A. Laszuk zasugerowała odesłanie do zarządzenia Nr 8 z 30 stycznia 2018 r. w przepisach końcowych, w § 12.

Naczelny Dyrektor wyraził również wątpliwość odnośnie języka fotografii, jako elementu opisu jednostki archiwalnej w § 10. Członkowie CKM wyjaśnili, że chodzi w tym

przypadku o opisy fotografii w albumach, albo informacje zapisane np. na rewersie fotografii. Zasugerował także, aby w § 11 uwzględnić przykłady opisu fotografii (obiektu), z wykorzystaniem elementów opisu. Należy również doprecyzować, z czego składa się identyfikator obiektu.

Ad 4.

Członkowie CKM i goście po krótkiej przerwie kontynuowali dyskusję nad projektem zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji dokumentów dźwiękowych i filmowych w archiwach państwowych.

Zastanawiano się nad problemem numeracji nośników, zarówno w obrębie jednostki archiwalnej, jak i zespołu, a także nad tym, z czego powinien składać się identyfikator nośnika. A. Laszuk postulowała doprecyzować te kwestie w treści § 8. Zaproponowała także, aby identyfikator składał się z numeru zespołu, sygnatury jednostki i numeru nośnika. W § 8 przewidziano natomiast trzy warianty:

- 1 nośnik, 1 nagranie – identyfikator stanowić będzie sygnatura jednostki archiwalnej,
- 1 nagranie, kilka nośników – identyfikatorem będzie numer kolejny nośnika,
- 1 nośnik, wiele nagrań – numeracja niezależna od sygnatury jednostki archiwalnej.

K. Plewka zauważyła, że w trzecim przypadku nie można nadać nośnikowi sygnatury jednostki archiwalnej.

A. Laszuk zaproponowała, aby identyfikator składał się w tej sytuacji z numeru zespołu i numeru nośnika, a w uzasadnionych przypadkach będzie można uzupełnić go o sygnaturę jednostki archiwalnej. Ust. 1 otrzymał brzmienie: „Nośniki analogowe z dokumentami dźwiękowymi i filmowymi należy oznaczyć identyfikatorem nośnika, składającego się z numeru zespołu, numeru kolejnego nośnika w sposób, który nie wpłynie na jego stan fizyczny”, z kolei ust. 2: „Dopuszcza się nadanie nośnikom identyfikatora składającego się z numeru zespołu, sygnatury archiwalnej i numeru kolejnego nośnika”.

Kwestie związane z numerowaniem nośników pozostawiono do przemyślenia i omówienia na kolejnym spotkaniu.

Następnie omawiano elementy opisu nośnika dokumentu dźwiękowego. Większość zmian miała charakter redakcyjny. Uzgodniono, że w kwestii określenia rodzajów podłoża nośników analogowych, CKM skieruje zapytanie do p. Anny Seweryn, konserwatora z Archiwum Narodowego w Krakowie.

W § 9 ust. 3 i 4 (elementy opisu dokumentu filmowego i elementy opisu nośnika dokumentu filmowego) wprowadzono analogiczne, jak w przypadku opisu dokumentu dźwiękowego i nośnika dokumentu dźwiękowego, zmiany. Uzgodniono, że niezbędne będzie podanie konkretnych przykładów rodzajów dokumentu filmowego. Zdecydowano również o podziale § 9 na odrębne paragrafy poświęcone opisowi dokumentu dźwiękowego i filmowego, oraz nośników dla dokumentów dźwiękowego i filmowego.

Na tym zakończono omawianie projektu zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji dokumentów dźwiękowych i filmowych w archiwach państwowych. H. Staszewska zaproponowała, aby przed wysłaniem projektu do archiwów państwowych w celu zaopiniowania, przygotować przykłady opisu dokumentu filmowego i dźwiękowego. Uzgodniono także, że kolejne posiedzenie odbędzie się w drugiej połowie sierpnia. Dokładny termin ustalony zostanie w późniejszym terminie.

Ad 5.

Przewodnicząca H. Staszewska raz jeszcze podziękowała wszystkim za udział i zamknęła posiedzenie.

Robert Górski
Sekretarz

Hanna Staszewska
Przewodnicząca

Załączniki:

1. Projekt zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji dokumentów dźwiękowych i filmowych w archiwach państwowych,
2. Projekt zarządzenia w sprawie zasad porządkowania i inwentaryzacji fotografii w archiwach państwowych.